

FROSTATING LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt:

Saksnr.: 23-003223ASD-FROS

Dommere:

Lagdommer
Lagdommer
Lagdommer

Trude Merete Berg
Christofer Eriksen
Nina Sandell

Ankende part

[REDACTED]
[REDACTED]

Advokat Lars-Christian
Axelsen

Ankemothpart

[REDACTED]

Advokat Anders Hauge

DOM

Saken gjelder lovvalg i forbindelse med krav om erstatning.

Sakens bakgrunn:

Saken gjelder krav om fastsettelse av erstatningsplikt etter den norske bilansvarsloven etter en arbeidsulykke. ████████ har anlagt saken som et fastsettelsessøksmål med påstand om at ████████ er erstatningspliktig etter den norske bilansvarsloven for skader påført ved arbeidsulykken. Da saken stod for tingretten, ble partene enige om at forhandlingen skulle deles slik at det først ble avgjort om det er norsk eller dansk rett som kommer til anvendelse ved behandlingen av erstatningskravet, jf. tvisteloven § 16-1 andre ledd.

Partene er i hovedtrekk enige om sakens faktum. ████████ er dansk statsborger og bosatt i Danmark. ████████ var fører av en kranbil som veltet 6. mai 2019 under bygging av vindmøller på Hitra i Norge. ████████ ble alvorlig skadet i ulykken og var sykmeldt i om lag åtte måneder. Han er nå tilbake i arbeid igjen. ████████ var på skadetidspunktet ansatt i det danske selskapet ████████ som var engasjert for å utføre arbeid på Hitra. Kranbilen var danskregistrert og eid av ████████. Kranbilen var forsikret i det danske selskapet ████████ («██████») med ████████ som forsikringstaker.

██████ har fått utbetalt erstatning etter danske yrkesskaderegler. Den standardiserte erstatningen fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES) dekker imidlertid ikke ████████ faktiske tap, og han har fremsatt krav om utbetaling under bilforsikringen. Det fremgår av forsikringsbeviset for kranbilen at forsikringen er utvidet til å gi dekning utenfor Danmark. Av forsikringsbeviset går det fram at forsikringen ikke gir dekning for skader på føreren av bilen. Det er adgang til å avtale et slikt unntak for føreren av bilen etter den danske færdselsloven. Etter den norske bilansvarslova må imidlertid den obligatoriske ansvarsforsikringen også omfatte skader på føreren av bilen, jf. § 4. Forsikringen omfatter føreren dersom norsk rett legges til grunn ved behandlingen av kravet.

██████ innga stevning til Trøndelag tingrett 2. mai 2022. Tingretten avsa på grunnlag av skriftlig behandling dom 16. november 2022 med slik slutning:

1. Tvisten i sak nr. 22-064526TVI-TTRO/TBRE skal avgjøres etter norsk rett.
2. Avgjørelsen om sakskostnadene utsettes til den senere avgjørelsen som avslutter saken for tingretten.

██████ har anket dommen. Anken gjelder tingrettens rettsanvendelse. ████████ tok til motmæle ved anketilsvar. Det ble besluttet å gjennomføre ankeforhandlingen digitalt, med

ett innlegg fra hver av partenes prosessfullmektiger og med mulighet for replikk og duplikk. Ankeforhandling ble avholdt 25. mai 2023.

■■■■■■■■■■ har i hovedsak anført:

Tingretten har uriktig lagt til grunn at forsikringslovvalgsloven § 6 regulerer lovvalgsspørsmålet. Forsikringslovvalgsloven kommer ikke til anvendelse i saken. Loven regulerer kontraktsforholdet mellom forsikringstaker og forsikringsgiver. Den regulerer avtaleinngåelsen og vilkårene ved forsikringsavtaler og er ikke relevant for lovvalg ved ansvarsgrunnlag og skadeoppgjør.

Forsikringslovvalgsloven har sin bakgrunn i EU-regulering om lovvalg ved tegning av forsikring. Formålet med loven var å beskytte forsikringstakerne mot å måtte godta en lovgivning de ikke kjenner og forsikringsselskapene mot illojal konkurranse. Det er kun partene som er omtalt i beskrivelsen av formålet, og forbrukerhensyn skinner gjennom. Man ville unngå at forsikringsselskapene kunne «shoppe» lovgivning i EU-landene. Loven har ikke virkning for ansvar overfor tredjeparter, herunder skadelidte.

I innledende note til forsikringslovvalgsloven i Lovdata henvises det til Roma I art. 7. Romakonvensjonen det vises til i forarbeidene, er forløperen til Roma I. Roma I kommer imidlertid ikke til anvendelse på lovvalget i denne saken. Det er Roma II som regulerer forholdet.

Spørsmålet ved anvendelse av forsikringslovvalgsloven, herunder § 6, er om det hefter noen mangler ved selve forsikringsavtalen og dens dekning. Det gjør det ikke i foreliggende sak, da avtalen har dekning i tråd med obligatorisk norsk forsikringsplikt.

Det sentrale lovvalgsspørsmålet i saken er lovvalget ved erstatningsansvaret. Dersom det konkluderes med at erstatningsansvaret skal behandles etter dansk rett, innebærer dette samtidig at det ikke foreligger et ansvarsgrunnlag etter norsk rett. Følgelig kommer ikke bilansvarsloven til anvendelse, og den obligatoriske dekningen for ansvar etter bilansvarsloven kapittel II får da ikke relevans. At forsikringsavtalen har slik dekning, får ingen betydning så lenge det ikke foreligger et ansvarsgrunnlag etter loven.

■■■■■■■■■■ er ikke en del av forsikringsavtalen. Han er en tredjepart, og kravet springer ikke ut av kontrakt. Det er derfor tale om erstatning utenfor kontrakt. Retten må foreta en alminnelige lovvalgsvurdering for selve ansvarsspørsmålet, uavhengig av forsikringsavtalen. Dette prinsippet er også lagt til grunn i dom fra dansk Høyesterett, jf. U.2020.3747.

Partenes felles hjemlandsrett tilsier at dansk rett skal legges til grunn for vurdering av erstatningsansvaret. Så vel Rt. 1923 II s. 58 (Irma Mignon-dommen) som Roma II artikkel 4 nr. 2 gjør unntak fra den generelle regelen om skadestedets rett, hvis alle involverte

parter har felles hjemlandsrett. Dette er tilfelle i vår sak, da både [REDACTED] og [REDACTED] har sedvanlig oppholdssted i Danmark. Motorvognansvaret etter norsk rett er et slikt objektivt ansvar som omtales i punkt 11 i fortalen til Roma II, hvor det gis uttrykk for at forordning også bør omfatte forpliktelser utenfor kontrakt på grunnlag av objektivt ansvar.

Subsidiært anføres at den sterke tilknytningen til Danmark tilsier at dansk rett legges til grunn, jf. Roma II artikkel 4 nr. 3. Det er kun skadestedet i vår sak som knytter saken til Norge. Alle øvrige forhold knytter saken til Danmark.

For det tilfelle at lagmannsretten kommer til at forsikringslovvalgsloven kommer til anvendelse, er det §§ 9 og 10 som regulerer lovvalget. Både dansk og norsk rett pålegger forsikringsplikt. Forholdet faller inn under lovens § 10, jf. § 2 punkt 2 bokstav b, og det tilsier at dansk rett kommer til anvendelse.

De reelle hensynene som tingretten viser til kan ikke føre til en annen konklusjon. Det ligger i den internasjonale privatrettens natur at lovvalg kan og vil medføre ulike resultater for den samme hendelsen, basert på nasjonaliteten til de som er parter i saken.

Ønsket om å benytte ett lands lov for yrkesskadedekning og et annet lands lov for erstatningsansvar for bil, fremstår kunstig.

[REDACTED] har mottatt forsikringsoppgjør fra dansk yrkesskadeordning. Han har fått full erstatning i juridisk forstand selv om standardiserte regler gjør at han kommer dårligere ut. Sosiale hensyn tilsier heller ikke norsk rett. [REDACTED] hadde ingen berettiget forventning om erstatning etter norsk rett.

Dersom lagmannsretten kommer til at kravet skal avgjøres etter dansk rett, vil ikke [REDACTED] ha krav på utbetaling under forsikringen, og lagmannsretten kan avsi dom på frifinnelse i hovedsaken.

[REDACTED] har lagt ned slik påstand:

1. [REDACTED] frifinnes.
2. [REDACTED] tilkjennes sakskostnader for ting- og lagmannsretten.

[REDACTED] har i hovedsak anført:

Lagmannsretten må ved vurderingen av lovvalgsspørsmålet følge «den moderne metode» som er utviklet i nyere rettspraksis. Det innebærer at retten først må finne ut av hvilket rettsområde saken hører til (kvalifikasjon), for deretter å finne konfliktregelen som utpeker tilknytningsfaktoren(e) som igjen bestemmer lovvalget. Tingretten har korrekt lagt til grunn at utgangspunktet ved lovvalg i henhold til norsk internasjonal privatrett er å undersøke om det foreligger en «fastere regel» for lovvalget. I så fall skal denne

lovvalgsregelen følges. Hvis ingen fastere regel anses å foreligge, skal «den individualiserende metode» (også kalt Irma Mignon-formelen) anvendes for å avgjøre lovvalget.

I dette tilfellet gir både forsikringslovvalgsloven og EU-retten «fastere regler», som utpeker norsk bakgrunnsrett, og Irma Mignon-formelen kommer ikke til anvendelse.

Prinsipalt anføres at lovvalgsspørsmålet løses av forsikringslovvalgsloven § 6, og at denne bestemmelsen utpeker norsk rett. Skillet mellom erstatning innenfor eller utenfor kontrakt er uten betydning dersom § 6 kommer til anvendelse.

Det følger av forarbeidene at siktemålet med forsikringslovvalgsloven dels var å oppfylle Norges forpliktelser etter EØS-avtalen, dels å gi en generell lovvalgslov for forsikring. Det tilsier at tilknytningen til EU-retten som eventuell tolkningsfaktor er begrenset.

Uttalelsene i forarbeidene (referert av tingretten på side 10) viser at lovgiver ønsket å sikre at norske preseptoriske regler blant annet i bilansvarsloven får gjennomslag overfor eventuell annen utenlandsk lovgivning.

Bilansvarsforsikringer er utvilsomt slike direkte forsikringsavtaler som omfattes av lovens virkeområde, jf. § 1. Forarbeidene/merknadene til lovens § 1 gir ikke støtte for en anførsel om at forsikringslovvalgsloven kun gjelder for kontraktsrettslige forpliktelser mellom to avtaleparter.

Lovens § 6 omfatter etter sin ordlyd «lovpliktige forsikringer», og det er ingen signaler om avgrensninger/innskrenket virkeområde. Bestemmelsen har en annerledes utforming enn andre bestemmelser i loven ved at den ikke inneholder noen språklig begrensning til avtalens parter. Dette tilsier at den gjelder generelt og tar sikte på å regulere alle lovvalgskonflikter.

Det sentrale ønsket fra lovgiver var å sikre at alle ufravikelige bestemmelser kom til anvendelse uavhengig av skadelidtes kontraktsmessige status. Henvisningen i forarbeidene til blant annet yrkesskedeforsikringsloven ville ellers vært meningsløs; det er aldri noe kontraktsforhold mellom forsikringsselskapet og skadelidte (arbeidstakeren) ved yrkesskedeforsikring.

Det sentrale er ikke selve avtaleforholdet, men at det dreier seg om en lovpålagt forsikringsordning der skadelidte kan rette direktekrav mot forsikringsselskapet.

Uttalelser i forarbeidene til endringene i finansavtaleloven § 3-49 og forsikringsavtaleloven § 21-2 har overføringsverdi. Begge bestemmelsene hjemler erstatningsansvar både i og utenfor kontrakt.

Reelle hensyn taler for å anvende forsikringslovvalgslovens regler, herunder hensynet til forutberegnelighet og likebehandling. En innsnevring av lovens virkeområde vil innebære en urimelig og ubegrunnet forskjellsbehandling av ulike kategorier motorvognførere. Det harmonerer dårlig med de grunnleggende vernehensyn bilansvarsloven bygger på. Det vil ofte være en miks av norske og utenlandske arbeidstakere på norske arbeidsplasser, og det er ikke ønskelig at de utenlandske gis dårligere vern. Det vil være et paradoks om førere som selv er forsikringstaker har bedre rettsposisjon enn de førerne som ikke er det.

Det er ikke noe kunstig ved [REDACTED] ønske om å benytte ett lands lov for yrkesskadedekning og et annet lands lov for erstatningsansvar for bil. Også etter norsk, intern rett kan en skade være dekningsberettiget under både yrkesskedeforsikringslovgivningen og bilansvarslovgivningen. Også etter norsk rett er yrkesskedeforsikring standardisert (dog på en annen måte enn den danske ved at det ikke gjelder noen minimumsutføregrad for inntektstapserstatning), mens bilansvarsloven innebærer individuell utmåling. Skadelidte kan fritt velge det regelsettet som gir høyest erstatning.

Det aksepteres at det skal gjøres fradrag for utbetaling [REDACTED] har fått etter danske yrkesskedeforsikringsregler ved oppgjøret under norsk bilansvarslov.

Det er ingenting i forarbeidene til forsikringslovvalgsloven § 6 som tilsier at bestemmelsen var ment å stå tilbake for partenes eventuelle felles hjemlandsrett.

Roma I artikkel 7 er et støtteargument for [REDACTED] tolkning av forsikringslovvalgsloven. Forsikringslovvalgsloven § 6 er i tråd med både Roma I og Roma II. Dersom lagmannsretten kommer til at det foreligger motstrid mellom § 6 og disse forordningene, anføres at loven står på egne ben.

Roma II artikkel 4 gjelder ikke for situasjoner hvor skadelidt tredjepart fremmer krav mot forsikringsgiver på grunnlag av en obligatorisk ansvarsforsikring. Roma II er dessuten ikke del av EØS-avtalen og ikke bindende for Norge. Forpliktelsen til EØS-konform tolkning av norske nasjonale lover omfatter ikke Roma II, og forordningen har derfor ingen betydning for tolkningen av forsikringslovvalgsloven.

Forsikringslovvalgsloven §10 kommer etter sin egen ordlyd ikke til anvendelse i tilfeller hvor lovvalget følger av andre bestemmelser i loven, noe som er tilfelle her. Ordlyden i §10 viser dessuten til partene i avtalen, og [REDACTED] står ikke i noe avtaleforhold til [REDACTED]

Subsidiært anføres at også EU-/EØS-rettslige lovvalgsregler medfører at saken skal bedømmes etter norsk rett. Verken Roma I eller Roma II som sådan er gjennomført som norsk rett, men Roma I artikkel 7 står i en særstilling ved at Solvens II er inkorporert i

norsk rett gjennom EØS-komiteens beslutning 78/2011 om gjennomføring av Solvens II-direktivet (direktiv 138/2009). Norge er folkerettslig forpliktet overfor de andre EØS-landene til å gjennomføre artikkel 7, og norske domstoler skal anvende artikkel 7 som norsk rett.

Saken må anses som ansvar i kontrakt. Roma 1 artikkel 7 (4) a løser lovvalgsspørsmålet. Resultatet blir det samme om man går omveien via Roma II artikkel 18, som hjemler adgang for skadelidte til å fremme direktekrav, jf. C-240/14 Prüller-Frey. Generaladvokat Szpunar skrev uttalelsen som EU-domstolen bygget på, og Szpunar ga i sitt forslag til avgjørelse uttrykk for at «forsikringsgiverens forpliktelse [er] fortsatt underlagt den lovgivning som kommer til anvendelse på forsikringsavtalen». Generaladvokat Szpunars uttalelse er tillagt stor vekt i internasjonal privatrettslig teori, og konklusjonen må derfor bli at omfanget av forsikringselskapets forpliktelser ved skadelidtes direktekrav mot forsikringselskapet ikke avgjøres etter Roma II, men etter Roma I artikkel 7.

Selv om lagmannsretten skulle komme til at tvisten skal avgjøres etter dansk rett, har ikke retten adgang til å avsi dom på frifinnelse i hovedsaken.

██████████ har lagt ned slik påstand:

1. Anken forkastes.
2. ██████████ dekker sakens omkostninger for lagmannsretten.

Lagmannsrettens vurdering

Rettslig utgangspunkt

Lagmannsretten er enig i tingrettens beskrivelse av det rettslige utgangspunktet for lovvalget.

Lagmannsretten må først ta stilling til om det finnes fastere regler utviklet for det rettsområdet saken gjelder. Det skal ved vurderingen også legges vekt på lovvalgløsninger i EU-retten, selv om Norge ikke formelt er bundet av reglene, jf. HR-2019-2420-A, avsnitt 24 med videre henvisninger. De senere års praksis fra Høyesterett har i teorien blitt beskrevet som en endring i forhold til den metode som tidligere ble anvendt for lovvalgsspørsmål; den individualiserende metode (Irma Mignon-formelen), jf. Giuditta Cordero-Moss, Internasjonal privatrett, 2. utgave, 2021, side 15 (avsnitt 78), hvorfra hitsettes:

«Også den moderne metoden, som den individualiserende, sikrer at det er retten med den nærmeste tilknytningen som anvendes. Forskjellen er at vurderingen av hva som er den nærmeste tilknytningen, foregår på to forskjellige plan: I den individualiserende metode vurderes tilknytningen konkret for hver enkel sak, i den moderne metode vurderes det for typetilfeller. Den moderne metoden sikrer derfor, i tillegg til den nærmeste tilknytningen, også at resultatet er forutsigbart.»

Ved vurderingen av om forsikringslovvalgsloven § 6 løser lovvalgsspørsmålet i denne saken, har lagmannsretten delt seg i et flertall og et mindretall.

Flertallet, lagdommer Eriksen og lagdommer Sandell, mener i likhet med tingretten at forsikringslovvalgsloven § 6 er en fastere regel for det rettsområdet saken gjelder, og at det følger av denne bestemmelsen at [REDACTED] krav under forsikringen skal avgjøres på grunnlag av norsk rett.

Lagmannsrettens flertall kan i det vesentlige slutte seg til tingrettens begrunnelse.

Det er lite tvilsomt at forsikringslovvalgsloven kommer til anvendelse på den kategorien av forsikringsavtale som er inngått mellom [REDACTED] og [REDACTED] arbeidsgiver, [REDACTED] [REDACTED]. Lovens §§ 9, 9a og 10 inneholder bestemmelser om adgangen til å avtale lovvalg i forsikringsavtaler som gjelder annen forsikring enn livsforsikring, og bestemmelser om lovvalg for de tilfeller partene ikke har vedtatt et gyldig lovvalg, og lovvalget ikke følger av bestemmelsene i loven.

For at regler om forsikringsplikt, som skal verne skadelidte, skal fylle sin hensikt, må de komme til anvendelse uavhengig av hva partene har avtalt. Dette får betydning for lovvalg på områder med preseptorisk lovgivning. Forsikringslovvalgsloven § 6 fastslår uttrykkelig at for lovpliktige forsikringer skal alle ufravikelige regler i det landet som pålegger forsikringsplikten anvendes.

Flertallet mener at forsikringslovvalgsloven § 6 må anses som en fastere regel som kommer til anvendelse på det aktuelle rettsområdet, jf. HR-2019-2420-A avsnitt 24. Flertallet er enig i tingrettens begrunnelse for at bestemmelsen gjelder for skadelidtes direktekrav mot forsikringselskapet, selv om den skadelidte ikke er part i forsikringsavtalen.

Det er ikke noe i lovforarbeidene til forsikringslovvalgsloven som tilsier at ordlyden skal tolkes innskrenkende, eller at ikke samme lovvalgsregel skal gjelde for en tredjemann som ikke er part i den underliggende forsikringsavtalen. I de konkrete merknadene til forsikringslovvalgsloven § 6, i Ot.prp.nr. 72 (1991-92) på sidene 66-67 fremgår:

«§ 6 gjelder lovpliktig forsikring. I norsk rett finner vi flere eksempler på at loven pålegger forsikringsplikt. Eksempler på dette er bilansvarslova 3 februar 1961 kap IV, yrkesskadeforsikringsloven 16 juni 1989 nr 65 og sjøloven 20 juli 1893 nr 1 § 273. Også andre land har lovbestemmelser som pålegger forsikringsplikt.

Når det foreligger lovpliktig forsikring, følger det av § 6 at alle ufravikelige regler i det lands lov som pålegger forsikringsplikt, skal anvendes. Det siktes her til alle preseptoriske regler, ikke bare de som er internasjonalt preseptoriske. Deklaratorisk lovgivning er det imidlertid adgang til å avtale seg bort fra, også ved å avtale at et annet lands lov skal gjelde. Hvis en avtale er i strid med bestemmelsene i denne paragrafen, f.eks ved at det er avtalt engelsk lov

i et tilfelle hvor norsk lov pålegger forsikringsplikt, skal norske domstoler anvende norske preseptoriske regler, og ellers engelsk rett.

Bestemmelser om lovvalg for lovpliktige forsikringer finnes i direktiv 88/357/EØF art 7 nr 2 para 2 og art 8 nr 3 og nr 4 bokstav a og c. § 6 dekker de minimumskrav direktivet stiller.»

Flertallet forstår dette som at det er et formål bak forsikringslovvalgsloven § 6 at skadelidte kan være vernet av preseptoriske regler både i forsikringsavtalelandets rett og skadestedslandets rett.

Støtte til tolkningen om at forsikringslovvalgsloven har større anvendelsesområde enn bare å oppstille plikt til å tegne forsikring, gir også uttalelsen i Ot.prp.nr. 72 (1991-92) punkt 5.4 side 21, med henvisning til direktiv 88/357, om at det skal legges større vekt enn tidligere på det land hvor risikoen består:

«Når det gjelder hvilket lands lov som skal gjelde hvis ikke noe er avtalt, er det den individualiserende metode som skal anvendes. Dette er for så vidt i samsvar med gjeldende norsk rett. I direktivet forutsettes det imidlertid at avtalen har sterkest tilknytning til det land hvor risikoen består. Dette vil innebære en viss endring i forhold til dagens rettstilstand. Etter ulovfestet norsk rett vil man antakelig legge stor vekt på det landet hvor forsikringssselskapet har sitt hovedsete som tilknytningspunkt.»

Flertallet forstår ordlyden og forarbeidene samlet sett slik at forsikringslovvalgsloven § 6 ikke bare regulerer lovvalget ved inngåelse av forsikringsavtalen som sådan, men at bestemmelsen skal sikre at skadelidte vernes av preseptoriske regler. En følge av dette er at den norske regelen om forsikringsplikt for føreren kommer til anvendelse, ettersom ansvarsforsikring for motorvogn som også omfatter føreren av motorvognen er lovpliktig i Norge og ikke i Danmark.

Flertallet er enig med tingretten i at også hensynet til forutberegnelighet og likebehandling taler for å tolke § 6 slik at den løser lovvalgsspørsmålet i saken. Bestemmelsen innebærer i praksis at bilansvarslova § 4 vil komme til anvendelse på all skade som «motorvogn gjer» på norsk territorium, uavhengig av de involvertes eventuelle tilknytning til andre land. Noe annet ville innebære en uheldig forskjellsbehandling av førere av motorvogner som blir utsatt for ulykker i Norge, og det kunne også innebære at fører og passasjerer i samme bil ble behandlet ulikt. Den norske bilansvarsloven bygger på et formål om å beskytte alle skadelidte mot de farene som motorvognferdsel medfører, og forsikringslovvalgsloven § 6 støtter opp om dette formålet.

Flertallet konkluderer på bakgrunn av ordlyden i forsikringslovvalgsloven § 6, lovforarbeidene og reelle hensyn med at den preseptoriske regelen om førerdeknning i bilansvarsloven kommer til anvendelse.

Flertallet finner det videre klart at [REDACTED] anførsler knyttet til forsikringslovvalgsloven §§ 9 og 10 ikke kan føre til et annet resultat. Flertallet slutter seg til tingrettens begrunnelse for dette i punkt 3.4 i dommen. Bestemmelsene i §§ 9 og 10 kommer ikke til anvendelse når lovvalget knyttet til førerdekning følger av annen bestemmelse i loven, jf. § 10 første ledd første setning.

Lagmannsrettens mindretall, lagdommer Berg, mener forsikringslovvalgsloven § 6 ikke løser lovvalgsspørsmålet.

Forsikringslovvalgsloven § 6 har en annen utforming enn lovvalsreglene i forsikringslovvalgsloven §§ 8, 9, 9a og 10, som etter sin ordlyd gir anvisning på lovvalg for forsikringsavtalen som sådan. Kriteriene som angis i §§ 8, 9, 9a og 10 utgjør dels rammer for avtalefriheten, dels tilknytningspunkter for lovvalg i tilfeller hvor dette ikke er avtalt eller følger av andre bestemmelser i loven. De fleste kriteriene er nærmere definert i lovens § 2, for eksempel «det land der forpliktelsen består» og «det land der risikoen består».

Forsikringslovvalgsloven § 6 skiller seg også fra lovens § 5, som gir en generell hjemmel for norske domstoler til å anvende regler i *norsk lov* som er såkalt internasjonalt preseptoriske.

Forsikringslovvalgsloven § 6 viser til ufravelige regler (ikke bare de internasjonalt preseptoriske) i «det land som pålegger forsikringsplikten». Dette kriteriet er ikke nærmere definert. Både Norge og Danmark har bestemmelser om forsikringsplikt, og begge land kan i prinsippet være «det land som pålegger forsikringsplikten.»

For å avgjøre om det er Norge eller Danmark som i denne saken er «det land som pålegger forsikringsplikten», må det ses hen til bestemmelsene om forsikringsplikt knyttet til bruk av motorvogn.

Norge er bundet av EØS-regelverket om motorvognforsikring. Motorvognforsikringsdirektivet (2009/103/EF) er gjennomført i norsk rett gjennom bilansvarsloven. Direktivet regulerer i utgangspunktet bare forsikringsdekningen. Sammenhengen med erstatningsreglene ligger i at det erstatningsansvaret som følger av nasjonal rett, må være dekket av en motorvognforsikring som oppfyller direktivets krav, jf. HR-2021-822-A avsnitt 74. Det er på det rene at direktivet ikke innebærer forsikringsplikt for personskade som påføres føreren, jf. artikkel 12 nr. 1, uten at det har betydning i denne saken

Forsikringsplikten fremgår av bilansvarsloven § 15. Forskrift om trafikktrygd mv. § 1 fastsetter at utenlandske motorvogner skal være trygdet i samsvar med § 15 i bilansvarsloven når de brukes midlertidig i Norge.

Bilansvarsloven er bygget opp på en annen måte enn Motorvogndirektivet ved at loven har en samlet regulering av erstatningsansvar og forsikringsdekning, jf. lovens § 1, hvor det fremgår at «Denne lova gjeld skadebot for skade som motorvogner gjer på folk eller eige og likeins trygding mot slik skade». Av lovens § 6 fremgår at «Skadebota vert fastsett etter vanlege skadebotreglar når ikkje anna er sagt.»

Det følger av ovennevnte at forsikringsplikten gjelder erstatningsansvar som måtte oppstå, og at erstatningsvilkårene fastsettes i den nasjonale retten.

I vår sak blir spørsmålet om bilansvarsloven kommer til anvendelse på all «skade som «motorvogner gjer» innenfor norsk territorium, eller om lovvalget for erstatningskravet skal avgjøres på annet grunnlag. Motorvognansvarkomiteen ga i sin innstilling (NUT 1957:1 Innstilling om revisjon av reglene om motorvognansvaret fra Motorvognansvarkomiteen av 1951) uttrykk for følgende (side 60):

«Komiteen er blitt stående ved ikke å foreslå noen uttrykkelig regel om lovens stedlige virkekrets, men la denne bero på alminnelige internasjonalprivatrettslige prinsipp. Som regel vil loven bare gjelde for skade som inntreffer her i riket (derunder Svalbard). Men unntaksvis kan det tenkes at dens regler – iallfall delvis – får anvendelse også på skade i utlandet, f.eks. når det gjelder oppgjøret mellom en norsk forsikringtaker og hans norske forsikringselskap, eller mellom en norsk bileier og hans norske passasjer i h. t. befordringavtale som har sin nærmeste tilknytning til Norge (jfr. hrd. i Rt-1957-246, hvor Høyesterett la norsk rett til grunn ved fastsetting av erstatning for skade voldt på en norsk betalende passasjer i en norsk turbuss under en ulykke i Sverige, mens bussen var på tur fra Norge til Göteborg og med påtenkt senere tilbakereise til Norge).

Uttalelsen kan forstås dithen at loven gjelder all skade som inntreffer «her i riket», men hovedbudskapet i uttalelsen synes å være at lovens anvendelsesområde beror på alminnelige internasjonalprivatrettslige prinsipper.

Mindretallet er ikke kjent med at problemstillingen er behandlet av Høyesterett. I en dom avsagt av dansk høyesterett, U.2020.3747, som gjaldt «færdselsuheld» i Danmark, legges det til grunn at det er tale om erstatning utenfor kontrakt, og at sakene skal avgjøres etter dansk retts alminnelige (uskrevne) deliktrettslige lovvalgsregler. Saken gjaldt et sammenstøt mellom en tysk bil og en dansk bil, i Danmark. Spørsmålet for Høyesteret var om dansk eller tysk rett skulle anvendes. Høyesteret uttalte at «lovvalget i sager om erstatning ved færdselsuheld må foretages under inddragelse af de tilknytningsmomenter, som er relevante for den konkrete sag. Det sted, hvor skaden er sket, må indgå med betydelig vægt, således at det kræver stærk tilknytning til et andet land, hvis dette lands lovgivning skal finde anvendelse».

Etter mindretallets oppfatning har en slik betraktningssmåte de beste grunner for seg.

Ved lovvalgsvurderingen er det naturlig å se hen til EUs lovvalgsregler nedfelt i Romaforordningene, jf. HR-2016-1251-A, avsnitt 27 med videre henvisninger. Romaforordningene består av Europaparlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 864/2007 av 11. juni 2007 om lovvalg for forpliktelser utenfor kontrakt (Roma II) og Europaparlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 av 17. juni 2008 om lovvalgsregler for kontraktsrettslige forpliktelser (Roma I).

Etter mindretallets oppfatning gir ikke Roma I veiledning for lovvalget i vår sak. Bestemmelsen om lovvalg for forsikringsavtaler i artikkel 7 inneholder bestemmelser som også finnes i andre skadeforsikringsdirektiv (88/357EØF), som forsikringslovvalgsloven blant annet bygger på. Etter mindretallets oppfatning vil ikke Roma I artikkel 7 løse lovvalgsspørsmålet i større utstrekning enn forsikringslovvalgsloven.

Hovedregelen etter Roma II artikkel 4 er at skadestedets lovgivning skal anvendes, noe som i dette tilfellet tilsier norsk rett. I og med at dom avsies i tråd med flertallets votum, er det ikke nødvendig for mindretallet å ta stilling til om dansk rett får anvendelse gjennom unntakene i artikkel 4 nr. 2 eller 3, slik ankende part har anført.

Anken blir etter dette å forkaste. Erstatningskravet skal behandles etter norsk rett.

Sakskostnader utstår til den avgjørelsen som avslutter saken, jf. tvisteloven § 20-8 tredje ledd.

Dommen er avsagt med slik dissens som fremkommer over. Den er ikke avsagt innen lovens frist. Årsaken er andre gjøremål.

DOMSSLUTNING

Anken forkastes

Trude Merete Berg

Christofer Eriksen

Nina Sandell